

Nejkrásnější české knihy roku 2024 jsou vyhlášeny

V Centru architektury a městského plánování byly 2. června 2025 vyhlášeny ceny za nejlepší český knižní design. Soutěž pořádá již od roku 1965 Památník národního písemnictví a Ministerstvo kultury. V jubilejním 60. ročníku byla oceněna například kniha s texty i výtvarnými počiny hudebníka Filipa Topola, brožura pomáhající dětem vypořádat se s rozvodem rodičů, životopis fotografa a nomáda Boba Krčila nebo originální kreslený dvoj-deník jednoho roku.

Před 60 lety se začala psát historie soutěže, která chtěla veřejnost upozornit na význam formální stránky české knihy: obálky, grafické úpravy, ilustrace, písma a knižní vazby. Do 60. ročníku Nejkrásnějších českých knih roku (NČKR) se přihlásilo celkem 309 projektů. Knihy soutěžily i letos v celkem v 7 hlavních kategoriích, a kromě nich bylo uděleno ještě 5 speciálních cen. První místa v hlavních kategoriích jsou Ministerstvem kultury ČR honorována částkou 50 tisíc korun určených pro nakladatele. Kromě hlavní poroty vybírala letos své kandidáty i studentská porota složená z posluchačů celkem sedmi škol. Autory letošního vizuálu NČKR i katalogu vítězných knih jsou grafičky Tereza Hejmová a Adéla Svobodová.

„Největším překvapením šedesátého ročníku soutěže pro mě byla obrovská rozmanitost soutěžních titulů a jejich nebývale vysoká kvalita,“ říká předsedkyně poroty, teoretička designu Linda Kudrnovská. „Zásadní zprávou pro mě ale je, že pro současné grafické designéry není knižní úprava pouhou formální a estetickou hrou. Grafickou úpravu knihy tvůrci chápou jako komplexní úkol vyžadující nejen hlubokou znalost tradice, kulturních souvislostí a typografických pravidel, ale i schopnost je zpochybňovat, kreativně porušovat a experimentovat s nimi.“

V kategorii Odborná literatura obdržel první cenu kolektivní sborník **Kafkárna/ Dům a zahrada** z nakladatelství UMPRUM pojednávající o tématech umění, ekologie a komunitního soužití ve veřejném prostoru. Originální písmo spoluautorky knihy grafičky Magdaleny Konečné provázelo též vizuál celého šedesátého ročníku NČKR. V rámci krásné literatury došel ocenění skromně vyhlížející ale obsahově vášnivý deník dospívajícího děvčete na Slovácku po první světové válce – **Vlasta Hustáková – Deník (1918-1923)** v úpravě Heleny Šantavé a s linoryty Zuzany Hustákové Maškové z nakladatelství Bylo nebylo.

Mezi knihami pro děti a mládež porota nakonec udělila nejvíce hlasů autorské knize Lenky Blaze **Máma a táta už nejsou spolu**. Tento kreativní deník se snaží výtvarně přístupným i laskavým způsobem pomoci zorientovat se dětem v nové a složité situaci.

První místo v kategorii učebnic a didaktických pomůcek získal předškolákům a prvňáčkům určený **Písmocvik** (nakladatelství Tamtam), ve kterém grafičky a ilustrátorky Tereza Saitz a Karolína Šebková hravou formou seznamují děti s jednotlivými písmeny abecedy.

V kategorii knih o výtvarném umění zabodoval osobitý životopis českého exulanta a dobrodruha s názvem **Bob Krčil (1952-1992): Žít, jako by šlo o život**. Bohumil Krčil, který jako sedmnáctiletý v roce 1969 utekl z Československa, pobýval v alternativní komunitě na jihu Francie, žil ve vesnici s tuniskými beduíny a vytvořil kromě jiného např. jedinečné fotografické svědectví o tisícileté kultuře dnes již zničeného afghánského Herátu. Podoba knihy, kterou vydal TORST, kombinuje Krčilovy fotografie a fundovaný text Jana Douši v nápadité úpravě Zuzany Lednické. Mezi katalogy získala jednomyslně první místo pocta české typografické legendě, Rostislavu Vaňkovi, jehož práci může vidět dodnes každý, kdo někdy jel pražským metrem. Kromě podoby informačního systému pražské MHD je také např. autorem vizuálního stylu ČSA či se podílel se v roce 1977 na podobě paláce METRO na Václavském náměstí. Katalog k výstavě **Rostislav Vaněk Extended** vydala Západočeská galerie v Plzni v respektující, ale zároveň moderní grafické úpravě Zuzany Burgrové a Roberta V. Nováka. Tuto kategorii vyhrála Západočeská galerie již podruhé za sebou.

Jednou z knih roku se stala v kategorii Bibliofilie a autorské knihy i – rafinovaně pojmenovaná – více jak 700stránková **Kniha roku** ilustrátorek Michaely Kukovičové a Magdaleny Rutové v grafické úpravě Jana Čumlivského. Mohutná kniha z nakladatelství Baobab, s humorem svázaná v retrostylu a s nápisem F. L. Věk na hřbetě, je vtipným dvoj-deníkem dvou přítelkyň, které si slovem i kresbou po celý rok vyměňovaly postřehy i reflexe každodenních událostí.

V soutěži bylo uděleno ještě několik speciálních cen. Cenu Arna Šánky za nejlepší studentskou práci si (spolu s ročním předplatným časopisu Font) odnesla Markéta Typovská za svou minimalistickou knížku **Řádit v kalužích** (FDULS). První cenu za vynikající polygrafické zpracování určenou především tiskařům obdržela výpravná kniha Miroslava Huptycha **Zvyky, obřady a slavnosti u různých národů světa**. Podoba rozměry, vahou i obsahem mimořádné knihy je dílem grafičky Barbory Solperové, vytiskla ji tiskárna Finidr a vydalo nakladatelství Práh. Cenu Unie grafického designu obdržela kniha vydaná Hvězdárnou a planetáriem Brno **Vyjít do tmy a zaklonit hlavu**, pod jejíž podobou i obálkou, připomínající hvězdnou oblohu, je podepsán grafický designér Jozef Ondřík. Spolek Českých bibliofilů udělil Cenu Vojtěcha Preissiga básnické sbírce **Modlitba Kamene / Oratio lapidis** z Ateliéru Avart s ilustracemi Oldřicha Hamery a v grafickém ztvárnění Bohuslava Šíra. Cenu SČUG Hollar za vynikající ilustraci si odnesl Paul Tuttas za svou křehkou a snivou knihu **Alt Jabel**.

Michal Stehlík, ředitel Památníku národního písemnictví, k soutěži řekl: „*Věřím, že jubilejní 60. ročník kvalitou publikací opět osvědčil vysokou úroveň českého knižního designu a zároveň pro nás může být důležitým okamžikem pozastavení se, abychom dokázali opravdu hledět i do budoucna.*“

Vítězné knihy můžete do 8. června vidět v CAMPu, v pražské Vyšehradské ulici. Poté budou vystaveny v Litomyšli, Benešově, v Muzeu literatury v pražské Bubenči a na

řadě dalších míst doma i v zahraničí. Kromě českých knih se výjimečně letos do soutěže přijímaly i knihy **slovenských vydavatelů**, kteří se kvůli nekompetentním politickým zásahům do tradiční slovenské verze nejkrásnějších knih Slovenska rozhodli letos o bojkot domácí soutěže. Kurátorský nesoutěžní výběr ze slovenských knih bude vystaven spolu s českou vítěznou kolekcí od října v Muzeu literatury v Praze a také jej můžete vidět ještě týden po vyhlášení NČKR v CAMPu.

Nejkrásnější české knihy roku je nejstarší a největší soutěž knižního designu v České republice. V prvním ročníku, konaném v roce 1965, se dostalo uznání například knize Starci na chmelu v grafické úpravě Jiřího Rathouského či Morgensternově sbírce Beránek měsíc upravené Oldřichem Hlavsou. V historii soutěžily knihy kromě grafiky a ilustrací i v dnes již neexistujících kategoriích jako např. Cena za kartografické zpracování či Politická literatura.

Kompletní výsledky NČKR 2024

(N = nakladatel, G = grafika, I = ilustrace, F = fotografie, T = tiskárna)

Odborná literatura

Kafkárna / Dům a zahrada – 1. místo

N: UMPRUM

G: Žofia Fodorová, Magdalena Konečná

I: Jantra Šimová

T: Protisk

ZOO Index Reader

N: Terezie Štindlová

G: Terezie Štindlová

T: Tiskárna Helbich, Brno

Žijeme lidsky?

N: Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Slovart

G: Štěpán Malovec, Kristina Ambrozová

F: Ondřej Kocourek, Gabriel Urbánek

T: Finidr, Český Těšín

Krásná literatura

Vlasta Hustáková – Deník (1918–1923) – 1. místo

N: Bylo nebylo

G: Helena Šantavá

I: Zuzana Hustáková Mašková

T: H.R.G., Litomyšl

Zubama po skle

N: Publisher Revolver Revue

G: Josefina Karlíková
T: Tiskárna Helbich, Brno

Flora
N: Paseka
G: Nikola Janíčková
I: Nikola Janíčková
T: Finidr, Český Těšín

Literatura pro děti a mládež

Máma a táta už nejsou spolu – 1. místo

N: BLAZE.je
G: Lenka Blaze
I: Lenka Blaze
T: Tiskárny Havlíčkův Brod

Za lesem les
N: Kristýna Svobodová
G: Štěpán Marko
I: Barbora Satranská
T: H.R.G., Litomyšl

Kolo. Dopravní prostředek budoucnosti

N: Paseka
G: Jindřich Janíček
I: Jindřich Janíček
T: Finidr, Český Těšín

Učebnice pro školy všech stupňů a ostatní didaktické pomůcky

Písmocvik – 1. místo

N: Tamtam
G: Tereza Saitz, Karolína Šebková
I: Tereza Saitz, Karolína Šebková
T: Tiskárna Helbich, Brno

Galerijní animace: tělo a prostor

N: Fakulta umění a designu UJEP v Ústí nad Labem
G: Marek Fanta
I: Adéla Bierbaumer
F: Jiří Dvořák
T: H.R.G., Litomyšl

Taky jóga
N: AS Eclair

G: Anymade Studio
F: Lucie Křížková, Adéla Merkelová
T: Tiskárna Helbich, Brno

Knihy o výtvarném umění

Place Bob Krčil (1952–1992): Žít, jako by šlo o život – 1. místo

N: Torst

G: Zuzana Lednická

T: Tiskárna Helbich, Brno

Stehem, tahem. Dívčí průmyslová škola Vesna v Hořicích

N: Město Hořice

G: Magdaléna Gurská

T: Ústecké tiskárny

Let It GROW Again!

N: Alšova jihočeská galerie, KANT – Karel Kerlický

G: Jana Vahalíková

T: Tiskárna Helbich, Brno

Katalogy

Rostislav Vaněk Extended – 1. místo

N: Západočeská galerie v Plzni

G: Zuzana Burgrová, Robert V. Novák

F: Karel Kocourek

T: Tiskárna Helbich, Brno

Tomáš Svoboda 00–59

N: Akademie výtvarných umění v Praze

G: Adéla Svobodová

F: H. Alt, D. Černý, M. Dvořáková, T. Hrůza, M. Podhrázský, A. Vosičková

T: Tiskárna Helbich, Brno

Umění pohybu: sport – politika – kultura v díle Zdeňka Němečka

N: Michaela Režová

G: Josefína Karlíková, Matej Vojtuš

T: Tiskárna Helbich, Brno

Bibliofilie a autorské knihy

Kniha roku – 1. místo

N: Baobab

G: Jan Čumlivski

I: Michaela Kukovičová, Magdalena Rutová

T: Tiskárna Protisk

Léčení

N: Akademie výtvarných umění v Praze

G: Klára Zahrádková

F: Radek Dětinský, Kristina Láníková, Iryna Zakharova

T: Tiskárna Protisk

Landscape : escapeland

N: Paul Tuttas

G: Paul Tuttas

I: Paul Tuttas, Isidora Stojanović

T: Paper Can Dance, Praha

Studentské práce posluchačů výtvarných a polygrafických škol – Cena Arna Šánky

Řádit v kalužích – 1. místo

N: Fakulta designu a umění Ladislava Suttnara

G: Markéta Typovská

I: Markéta Typovská

T: Studio Marvil, autorská vazba

Rosemary má děťátko

N: VOŠG A SPŠG Hellichova

G: Ema Medřická

I: Ema Medřická

T: Tiskové středisko grafické školy Hellichova

Časopis !Tlač2

N: Tvůrci vlastním nákladem

G: Pavlína Smékalová, Petr Klíma

I: P. Smékalová, P. Klíma, J. Štourač, A. Luňáková, V. Vavřena, K. Kuchtová, V. Vítů, A. Hubatková, Š. Raffayová, O. Klavík, V. Šafka, D. Čumalo, K. Schneiderová, J.

Klimeš, Š. Vlach

F: Petr Klíma, Jakub Štourač

T: Sítotisková dílna AVU

Ceny za vynikající polygrafické zpracování

Zvyky, obřady a slavnosti u různých národů světa – 1. místo

N: Nakladatelství Práh

G: Bára Solperová

I: Miroslav Huptych

T: Finidr, Český Těšín

Sletový památník XVII. Vsesokolského sletu

N: Česká obec sokolská, Praha
G: Milan Nedvěd
F: Markéta Navrátilová, Václav Pancer, František Ortmann a další
T: Tiskárna Helbich, Brno

Malý červený míč
N: LUX
G: Andrea Vacovská
I: Filip Pošívač
F: Ondřej Nedvěd
T: Tiskárna Helbich, Brno

Cena Unie grafického designu

Vyjít do tmy a zaklonit hlavu
N: Hvězdárna a planetárium Brno
G: Jozef Ondřík
F: Roman Franc
T: Tiskárna Helbich, Brno

Cena Vojtěcha Preissiga udělovaná Spolkem českých bibliofilů

Modlitba kamene Oratio lapidis
N: Ateliér Avart
G: Bohuslav Šír
I: Oldřich Hamera
T: Art D

Cena SČUG Hollar za vynikající ilustrační doprovod

Alt Jabel
N: Paul Tuttas
G: Paul Tuttas
I: Paul Tuttas
T: Knihtisková dílna UMPRUM v Praze, Typodesign s. r. o. v Českých Budějovicích

Seznam porotců:

Výtvarná komise poroty soutěže NČKR 2024

Linda Kudrnovská
Barbora Baronová
Barbora Heřmanová
Filip Kraus

Bronislava Kuzica Rokytová
Matěj Lipavský
Pavel Noga
Josef Opletal
Jakub Pavlovský
Lubica Segečová
Petr Štěpán

Technická komise poroty soutěže NČKR 2024

Josef Opletal
Petr Breburda
Ondřej Černý
Pavčina Čížková

Odkaz na fotografie pro média:

https://drive.google.com/drive/folders/1EGVO9Ni8ET6Yw7kUv2Pvycyqh29yd3f0?usp=drive_link

Kontakt pro novináře:

Ivan Adamovič
PR manažer / Oddělení prezentace sbírky
Email: adamovic@pamatnik-np.cz
Tel.: +420 778 757 662
www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz